

Saksframlegg

Saksbehandlar: Eli Nes Killingrød, FRM-stab, Sogn og Fjordane
Saksbehandlar: Namn, avdeling, fylke
Sak nr.: 2015/1434-589

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fellesnemnda		08.03.2018

Uttale om fylkeskommunane sine budsjett og økonomiplanar 2018

Fylkesrådmennene rår fellesnemnda til å gjere slikt vedtak:

Fellesnemnda konstaterer at:

- Vedtekne «Budsjett 2018/økonomiplan 2018-21» for høvesvis Hordaland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune er begge i tråd med god økonomiforvaltning.
- Begge planane har i seg økonomiske element som vil utfordre driftsøkonomien i seinare planperiodar. Desse utfordringane vil fellesnemnda ha fokus på i arbeidet med budsjettet for 2020 og tilhøyrande økonomiplan.

Vedlegg:

- [Hordaland fylkeskommune – Budsjett 2018/økonomiplan 2018-2021.](#)
- [Sogn og Fjordane fylkeskommune - Budsjett 2018/økonomiplan 2018-2021.](#)
- [KS sitt innlegg i fylkesøkonomisjefkollegiet 11.05.2017](#)

SAKSFRAMSTILLING

1. Bakgrunn for saka

I inndelingslova § 26 heiter det:

«Fellesnemnda skal ta hand om det førebunde arbeidet med økonomiplanen og med budsjettet for det første driftsåret etter at samanslåinga eller delinga som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, er sett i verk. Nemnda skal i sin verkeperiode gi fråsegn til departementet om årsbudsjetta og økonomiplanen for dei kommunane eller fylkeskommunane saka gjeld.»

Slik fylkesrådmennene ser det må målet med ein slik felles uttale til departementet vere å sikre at partane har tilstrekkeleg innsikt i den økonomiske situasjonen til kvarandre og får høve til å kome med innspel på om det er disposisjonar som medfører unødvendig auka belastning på den framtidige

fellesøkonomien. Det kan også vere ein arena for å skape felles haldningar til nøktern økonomistyring hos begge parter, og å unngå at usemje lammar samanslåingsprosessen.

Fellesnemnda kan krevje statleg «lovlegheitskontroll» av eitt eller begge budsjettvedtaka, i tråd med kommunelova § 60, om denne saka skulle gje grunnlag for det.

1.1 Oppbygging av saksframstillinga

For å gje fellesnemnda eit bilete av dei to gjeldande budsjett/økonomiplanane legg saksframstillinga vekt på følgjande hovudpunkt:

- Kort historisk oppsummering av den økonomiske situasjonen i dei to fylka
- Budsjettert utvikling i sentrale nøkkeltal
- Ulike tilnærmingar og økonomiske utfordringar

1.2 Kort historisk oppsummering av økonomisk situasjonen i dei to fylka

På møte i fylkesøkonomisjefskollegiet 11.05.2017 gjorde KS ei vurdering av fylkeskommunane sitt økonomiske handlingsrom. Vurderinga tok utgangspunkt i rekneskapstal for 2016. Nøkkeltala gjeldsgrad, tilgjengelege disposisjonsfond og netto driftsresultat var her indikatorar.

Ei nærare konkretisering av nøkkeltala og utrekningane går fram av vedlegg 1 (KS sitt nemnde innlegg). KS oppsummerte sine funn i følgjande tabell:

Samlet vurdering av økonomisk handlefrihet

Sum nøkkeltall	FK	Samlet vurdering	Korr. netto lånegjeld			Disp.fond			Netto driftsres.		
			<60	60-90	>90	>10	5-10	<5	>5	3-5	<3
9	HOR	Begrenset	3			3			3		
3	SFJ	God	1			1			1		

Tabellen viser at Hordaland og Sogn og Fjordane ligg i kvar sin ende av KS sin skala; der Hordaland sin handlefriheit vert vurdert som «begrenset», medan Sogn og Fjordane sin er «god». Dette

bakteppet er det rimeleg å ta omsyn til ved vurdering av dei disposisjonane som er gjort i dei to budsjett/økonomiplanvedtaka som er tema i denne saka.

2. Budsjettert utvikling i sentrale nøkkeltal

Denne gjennomgangen tek utgangspunkt i Hordaland fylkeskommune (HFK) sitt oppsett for oppsummering i sentrale budsjettstorleikar og nøkkeltal ved inngangen (2018) og utgangen (2021) av planperioden, samanlikna med tilsvarende tal for Sogn og Fjordane fylkeskommune (SFJ). Absolutte tal i mill.kr.

SFJ		NØKKELTAL	HFK	
2018	2021		2018	2021
2,0 %	2,0 %	Netto driftsresultat	0,8 %	0,8 %
2 427	2 298	Frie inntekter	6 477	6 558
2 277	2 116	Netto driftsutgifter	5 586	5 530
458	1 784	Årlege investeringar	2 587	3 130
200	513	Lånefinansiering	931	986
2 293	3 336	Totalgjeld	10 830	11 770
69,2 %	99,0 %	Gjeldsgrad	113,6 %	113,3 %
48	87	Renteutgifter	234	275
85	104	Avdragsutgifter	575	750
5,5%	8,3%	Kapitalutgifter i % av frie inntekter	12,5%	15,6%

2.1 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er det mest sentrale nøkkeltalet i kommuneøkonomien, og viser kva som står att når alle drifts- og kapitalutgifter er dekkja. Teknisk berekningsutval tilrår at dette nøkkeltalet over tid bør ligge på om lag 4% for fylkeskommunane. Sogn og fjordane fylkeskommune låg i 2016- rekneskapen på 6,6%, medan HFK hadde 2,3%. I tabellen over ser vi at SF sitt budsjetterte netto driftsresultat ligg på 2% i planperioden, medan HFK ligg på i underkant av 0,8%. Målt i netto driftsresultat har SFJ ein mindre utfordrande økonomisk situasjon enn HFK. Men også SFJ reduserer sin handlefridom som følgje av mellom anna auka investeringstakt og gjennom det auka kapitalutgifter.

2.2 Frie inntekter

SFJ har hatt ein større reduksjon i sine frie inntekter som følgje av nytt inntektssystem frå 2015. Med bakgrunn i dette viser tabellen ein nedgang i frie inntekter (5%) i planperioden. For HFK er det lagt inn ein mindre realvekst i inntektsramma (1%) i perioden.

2.3 Netto driftsutgifter

Begge fylkeskommunane budsjetterer med ein nedgang i netto driftsutgifter i planperioden. Dette har dels samanheng med at ein større del av tilgjengelege inntekter må nyttast til kapitalutgifter, samt at SFJ budsjetterer med ein mindre nedgang i frie inntekter. Dette betyr i praksis at nettorammane til tenesteyting vert redusert tilsvarende.

2.4 Årlege investeringar

Årlege investeringar er høvesvis store i begge økonomiplanane. Investeringsvoluma må sjåast i lys av korleis dei vert finansierte, og kor mykje av investeringane som vert finansierte gjennom opptak av nye lån. Dei årlege investeringane må også vurderast i lys av den samla investeringstakta over tid, og såleis kor belastande den samla lånegjelda vert for driftsøkonomien.

2.5 Lånefinansiering

Både SFJ og HFK har stor grad av ekstern finansiering av investeringane. SFJ nyttar mellom anna fondskapital som følgje av salet av Fjord1, medan HFK har eit vesentleg innslag av bompengefinansiering og tilskot til byvekstavtale for Bergen - Miljøløftet. I tillegg kjem tilskot til rassikring og mva-kompensasjon frå staten, eksterne tilskot og eventuelt driftsmidlar frå eige driftsbudsjett. Restfinansieringa skjer i form av låneopptak.

Lånefinansieringsgraden i planperioden er størst i SFJ. Dette har samanheng med at SFJ over fleire år har hatt fokus på ekstraordinær nedbetaling av gjeld, samstundes som investeringstakta har vore på eit historisk lågt nivå. HFK har hatt ei jamt høg investeringstakt gjennom mange år.

Utviklinga over tid kjem best til uttrykk i indikatorane totalgjeld og gjeldsgrad (netto lånegjeld i % av driftsinntekter), og kapitalutgiftene er eit uttrykk for kor belastande denne gjelda er for den samla driftsøkonomien.

2.6 Totalgjeld – gjeldsgrad og kapitalutgifter

HFK budsjetterer med ei samla gjeld på om lag 11,8 mrd. kr ved utgangen av planperioden, tilsvarande for SFJ er 3,3 mrd.kr.

Gjeldsgraden viser forholdet mellom den samla gjelda og driftsinntektene i fylkeskommunen. Dette tilseier at gjeldsgraden nærmar seg 100% i SFJ, medan HFK har ei gjeldsgrad på 113%. Høg gjeldsgrad indikerer ein økonomisk balanse som er sårbar for endringar i rente- og inntektsnivå.

«Tommelfingerregelen» er at denne indikatoren ikkje bør overstige 60-70%.

I gjeldande dokument budsjetterer SFJ med kapitalutgifter på 8,3% av dei årlege frie inntektene i 2021. Tilsvarande tal for HFK er 15,6%.

3. Ulike tilnærmingar og økonomiske utfordringar

Begge planane har i seg økonomiske element som vil utfordre driftsøkonomien i seinare planperiodar. Gjennomgangen av dei økonomiske indikatorane i punkt 2 viser at det ligg fleire økonomiske utfordringar i dei gjeldande plandokumenta. I tillegg har dokumenta ulik tilnærming til ein del økonomiske tema/problemstillingar. Døme på dette kan vere:

- Økonomiske konsekvensar av vedtekne planar for åra etter 2021
 - Investeringar som går ut over planperioden og tilhøyrande kapitalkostnader gjev auka press på driftsrammene for seinare år.
 - Investeringar/auka driftskostnader som følgje av politiske målsetjingar.

Dette må fellesnemnda ha fokus på i arbeidet med budsjettet for 2020 og tilhøyrande økonomiplan.

4. Fylkesrådmennene si tilråding

Med bakgrunn i dette vert fellesnemnda rådd til å gjere følgjande vedtak:

Fellesnemnda konstaterer at:

- a) Vedtekne «Budsjett 2018/økonomiplan 2018-21» for høvesvis Hordaland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune er begge i tråd med god økonomiforvaltning.
- b) Begge planane har i seg økonomiske element som vil utfordre driftsøkonomien i seinare planperiodar. Desse utfordringane vil fellesnemnda ha fokus på i arbeidet med budsjettet for 2020 og tilhøyrande økonomiplan.

Vedtaket vert sendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet som fellesnemnda si samla fråsegn om årsbudsjetta og økonomiplanen.